

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XIII., ŠT. 9 — CENA 10 DIN

SREDA, 20. JANUARJA 1960

Aktivnost mladine

Ko govorimo o uspehih naših političnih in množičnih organizacij, lahko še posebej poudarimo, da je življenje v naših mladinskih aktivih postalo mnogo pestrejše in zaradi tega tudi privlačnejše za mladino. Imamo nove oblike dela, ki imajo edini namen v tem, da vključijo v razna družbena dogajanja čimveč mladine. V preteklem jubilejnem letu naše Partije in SKOJ — a so bili povsod doseženi pomembni uspehi, tako v političnem delu naše mladine, dalje mladinskih delovnih akcijah, naj si bo to v krajevnem, občinskem, republiškem ali zveznem merilu.

Pomembne uspehe pa je mladina kranjskega okraja dosegla prav lani v jubilejnem letu. Okvirni program, ki ga je izdelal Okrajni komitei LMS Kranj, so občinski komiteji dosledno izvedli. Mladina je bila v večji meri kot doslej, preko minimalnega programa ideološko političnega dela, seznanjena z revolucionarno zgodovino delavskega gibanja, z borbo KPJ, z naprednim mladinskim gibanjem.

Lani so bile tudi intenzivne priprave za sestavo mladinskih delovnih brigad. Na zvezno delovno akcijo je odšlo iz našega okraja 437 mladincev in mladink, na lokalni delovni akciji pa je sodelovalo v Kranju 298 mladincev in mladink. Na posameznih delovnih akcijah v Trzinu, Škofji Loki, Jesenicah, Železnikih pa je sodelovalo preko 2000 mladine. Tako je bilo samo v Kranju na občasnih delovnih akcijah opravljeno 10.324 udarniških ur. Po vseh občinskih kranjskega okraja so seštevano proslavili tudi 1. april kot dan delovnih akcij. V šestih občinah pa so bile v ta namen pripravljene akademije.

Vodstva naših aktivov so lani posvetila največ pozornosti naši mladini od 14. do 18. leta. Zlasti so utrdili in učvrstili organizacije LM na osemletkah. V organizacijo so uspeli vključiti 3943 novih članov in izpolnili obvezo, ki so jo sprejeli na plenumu OK ZKS, da bodo v jubilejnem letu vključili 75 odstotkov mladine kranjskega okraja. Ustanovljenih je bilo 68 novih aktivov. Pred tem je bilo vključenih 49 odstotkov mladine v organizacijo LMS.

Mladina okraja Kranj je sodelovala tudi na vseh republiških proslavah. Dobro so pripravili tudi V. festival »Bratstva in enotnosti«, kjer je v medsebojnih srečanjih sodelovalo 1500 mladine iz vseh republik. V defileju je sodelovalo preko 10.000 mladincev in mladink, na svečanem zborovanju pa je bilo preko 30.000 mladine in prebivalcev Gorenjske. Mladina je pripravila 183 proslav in je na njih sodelovalo 33.100 mladincev in mladink kranjskega okraja.

Naša mladina, ob volitvah, bodisi v samoupravne, kot tudi v druge družbene organe prevzema vse večje obveznosti, dolžnosti in naloge.

Tako je v našem okraju v delavskih svetih in upravnih odborih 923 mladincev in mladink. V združenih svetih pa jih je 238. Mladina aktivno sodeluje tudi v občinskih ljudskih odborih in njihovih organih. Tu danes deluje 423 mladih državljanov. Več kot petina članstva SZDL v okraju pa sestavlja prav mladina.

Da je mladina v našem okraju res aktivna, nam potrjuje tudi podatki, da je bilo v preteklem letu od skupno 746 sprejetih v Zvezo komunistov več kot 500 mladincev in mladink.

Tako lahko trdimo, da mladina vse bolj in bolj prevzema družbene odgovornosti na svoje rame. Seveda si je vse to zaupanja, ki ga ji daje naša družba, pridobila predvsem z dolgotrajnim delom in doseženimi uspehi.

Mladina bo letos dosegla še več uspehov. Mladina bo tudi na vodilnih mestih, kakor do sedaj s še povečanim delom opravila zaupanje družbe v njeno delo pri izgradnji socializma v naši domovini.

M. Z.

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

V kulturno-prosvetnih društvih se uveljavljajo sodobnejše oblike dela

Razprava o knjižnicah in čitalnicah, dramski dejavnosti, izobraževanju, filmski vzgoji, glasbenih šolah itd. - Več pozornosti vojaškim vojnim invalidom in udeležencem NOV

Kranj, 19. januarja

V Kranju je bila danes dop. 33. skupna seja Okrajnega ljudskega odbora. Na dnevnem redu je bilo obsežno poročilo Sveta za kulturo in prosveto OLO o kulturno-prosvetni dejavnosti in poročilo Sveta za socialno varstvo OLO o problematiki vojaških vojnih invalidov in udeležencev NOV, razen tega pa še imenovanje nekaterih članov upravnega odbora Gorenjskega sejma v Kranju.

Ko analiziramo stanje na področju kulturno-prosvetne dejavnosti v kranjskem okraju, moramo ugotoviti, da na Gorenjskem kulturni razvoj ni šel v korak z gospodarskim razvojem. Svobode in prosvetna društva so sicer v povojnih letih naredile vidne kvantitativne pa tudi kvalitativne razvoje. Vendar danes te klasične oblike amaterizma ne morejo več vplivati na oblikovanje socialističnega človeka. Zato je ena prvih nalog, da se morajo kulturno-prosvetna društva posluževati sodobnih oblik dela, da bi mogla uspešno izpolniti svoje naloge na področju kulturne revolucije, ki naj se odražajo v krepitvi amaterske, umetniško-vzgojne in kulturno-zabavne dejavnosti. V svojem programu dela je okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev že zagotovil tako preorientacijo. Občinski svet za prosveto in kulturo pa morajo zdaj pomagati občinskim svetom Svobod in prosvetnih društev, da bodo ta koncept dela osvojili in izvajali.

Če ocenjujemo dejavnost Svobod in prosvetnih društev samo po statističnih podatkih, moramo ugotoviti, da nazadujemo, saj smo

imeli leta 1956 81 društev s 7881 člani, danes pa imamo 72 društev s 8391 člani. Znižanje gre torej na račun števila društev, ki spričo objektivnih pogojev, v katerih so delovala, niso imela možnosti razvoja in so zato ali prenehala z delom ali pa se združila s sosednjimi močnejšimi društvi. To pa je le v korist celotnemu kulturno-prosvet-

nemu udeleževanju, saj ne gre zgolj za številčne pokazatelje, pač pa predvsem za rezultate dela. Ti (Nadaljevanje na 4. strani)

DOM KULTURE NAKLO

Naš razgovor

Ravnatelj Gimnazije Kranj Miha Mohor o učnih uspehih v I. polletju Šolo približati življenju in njegovim problemom

Ob zaključku prvega polletja šolskega leta 1959-60 smo obiskali ravnatelja Gimnazije Kranj tovariša Miha Mohorja in mu zastavili dvojce vprašanj: »Tovariš Mohor, kakšni so učni uspehi dijakov kranjske gimnazije ob letošnjem prvem polletju?»

»V ponedeljek popoldne smo imeli polletno redovalno konferenco, na kateri smo ugotovili, da je v prvem polletju izdelalo 70,47 % dijakov in dijakin. Letošnji polletni uspeh je nekoliko nad povprečjem zadnjih let. Lani je bilo v prvem polletju pozitivnih namreč 60,54 % dijakov, predlanskim 66,21 % in leto poprej 65 %. To pomeni, da je v primeri z lanskim prvim polletjem letošnji uspeh za približno 10 % boljši.

Povprečje pozitivno ocenjenih znižajo zlasti uspehi prvega letnika, ki so precej slabši, predvsem zato, ker je v tem letniku precej takih dijakov, ki niso bili sprejeti na najrazličnejše strokovne šole in »vedrijo« tu samo zaradi otroških doklad. Tu čakajo konca šolskega leta, da se bodo morda prihodnje leto lahko vpisali na strokovno šolo.

»In kako se, tovariš ravnatelj, uveljavlja na Gimnaziji šolska reforma?»

»Prizadevamo si, da bi učni program čimbolj prilagodili reformiranemu učnemu programu, pri tem pa ugotavljamo dvojce, in sicer:

1. da nas pri uvajanju reformiranega učnega programa

močno ovira prostor. V naših šolskih prostorih gostuje namreč tudi osnovna šola »Stane Zagar«, ki zavzema več kot polovico prostorov. Prav zaradi

tesnem stiku, izmenjali smo nekaj dijakov in profesorjev, kar nam je precej koristilo. S to prakso bomo nadaljevali tudi letos.

Drugo, kar moram poudariti, je težnja po okrepitevi družbenih upravnih organov, zlasti razrednih in šolskih skupnosti dijakov, ki so lani še bolj ali manj živovarile. Poživili smo tudi delo šolskega odbora, s čemer smo skušali bolj zblížati dijake in profesorje in vzpostaviti med njimi tesnejše, bolj humane odnose.

Naslednja naloga, ki smo se jo letos z uspehom lotili, je bila približati šolo življenju in njegovim problemom. Na tem področju smo precej dosegli s tujimi predavatelji, ekonomisti in političnimi funkcionarji, ki predavajo dijakom o najrazličnejših problemih današnjega našega družbenega in gospodarskega razvoja.

Razen tega smo si prizadevali tudi izboljšati in modernizirati pouk s sodobnimi učili in pozitivni vzgojno in kulturno-politično delo šole in mladinske organizacije. Pri tem je precej pomagala organizacija LMS in smo dosegli že lepe uspehe. Mladinska organizacija je letos precej boljše zaživela kot pretekla leta. Dobili smo tudi prvo nagrado (televizijski sprejemnik) med srednjimi šolami za vzgojno in kulturno-politično delo v tekmovanju, ki ga je v jubilejnem letu KPJ razpisal Svet za šolstvo OLO Kranj.

2. da nas še vedno ovira tudi prepisani stari učni načrt.

Z eksperimentalno zemunsko gimnazijo, ki ima že vpeljan delni reformirani učni načrt, smo bili v lanskem letu v

-t

IN SEDAJ — ZIMSKE POČITNICE

Foto: F. Perdan

Pred dviganjem rok ob sprejemanju občinskih družbenih načrtov

Organi okrajnega ljudskega odbora imajo polne roke dela z zbiranjem podatkov, izdelovanjem raznih analiz in sestavljanjem predlogov iz posamez-

nih področij gospodarske dejavnosti za predlog novega družbenega načrta za 1960. leto. Občinski ljudski odbori pa bodo šele potem sprejemali svoje družbene načrte. — Dokler ni sprejet okrajni družbeni načrt, in v občinah niso v celoti pripravljene načrte, še niso stvari dozorele za razpravo, za pisanje itd.

Tako je mnenje sem in tja. Toda pri tem ne gre zgolj za dokončne, »dozorele« načrte, marveč za politično dejavnost. Gre za to, da bi bodisi na posebnih sestankih ali ob drugih priložnostih: letnih skupščinah, občnih zborih in kjerkoli se ljudje zbirajo, lahko pojasnjevali ljudem vsaj posamezne najvažnejše zamisli in probleme iz predloga družbenega načrta. Zlasti o nameravanih komunalnih gradnjah, kar ljudi najbolj zanima.

V občini Kranj so na primer že lani jeseni izvedli široko anketo o tem, kaj ljudje želijo, da bi se letos gradilo naprej, kaj pozneje itd. Nekaj takih primerov imamo tudi drugod. Vendar vse premalo. Državljanji v večini malo vedo o predlogih letošnjega načrta in bodo s tem seznanjeni šele, ko bo stvar »dozorela«. Toda takrat je že prepozno za določene spremembe. Čeprav je že dokaj pozno, vendar je še vedno dovolj časa, da izkoristimo vse priložnosti in možnosti, ki so še na razpolago, da bili odborniki čimbolj seznanjeni s hoteljem prebivalstva, predno bodo dvignili roke za predloženi načrt.

K. M.

SNEG PO VSEJ JUGOSLAVIJI

Ker je zadnja dva dni snežilo skoraj po vsej državi, je v mnogih krajih prekinjen železniški in cestni promet. Zaradi snežnega viharja je promet na liški progi prekinjen na dveh krajih in se sedaj promet blaga in potnikov razvija po uski progah. Mnogi vlaki imajo na magistralni progi od Jesenice do Djevdjelije zamude po 2 uri la več. V Srbiji je voznja potniških avtomobilov nemogoča na vseh cestah. Skoraj povsod po Vojvodini razsajajo močni snežni viharji. V Beogradu sneži neprestano že 20 ur in je zapadlo že za 26 cm novega snega.

Cesta Ljubljana—Koper je na odseku Semožeče—Divča zaprta zaradi nekaj metrov visokih snežnih zametov. Promet s Koprom je enosmeren. V noči od nedelje na ponedeljek so snežni zameti zaustavili promet tudi na obvoznih cestah med Divačo in Semožčami. Zaradi zametov je zaprta tudi cesta med Postojno in Reko pri Ilirski Bistrici in Kosezah. Vse druge glavne ceste so prevozne. Zaradi naraščajočega mraza pa je pričakovati močnejšo poledico. Vremenoslovci predvidevajo, da bo po kratkotrajnem mrzlem valu, ki se zadržuje nad našimi kraji že v februarju nastopilo pomladno vreme.

SEJA GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE

Danes, 20. januarja bo začela v Ljubljani dvodnevna razširjena seja Glavnega odbora SZDL Slovenije. Na dnevnem redu je poročilo in razprava o nalogah SZDL v zvezi z izvrševanjem družbenega načrta za leto 1960 ter o političnih in organizacijskih pripravah za V. kongres SZDL Jugoslavije. Na razširjeno sejo so povabljeni tudi predsedniki občinskih odborov SZDL. Vzporedno z pripravami na kongres bodo na seji govorili tudi o oblikah dela osnovnih organizacij in občinskih vodstev SZDL.

-I. c.

Telegrami

LONDON — V ponedeljek, 18. januarja popoldne je bila seja britanske vlade, na kateri so proučili razvoj razgovorov o statusu Cipra in razgovorov o kenijski ustavi. O velikosti britanskih oporišč na otoku Cipru se še niso sporazumeli s predstavniki ciprske republike, kar je vzrok, da se konferenca še ni uspešno zaključila.

BEOGRAD — Predsednik republike Josip-Broz Tito s soprogo je v ponedeljek, 18. januarja sprejel bukanskega zunanjega ministra Raula Roa Cartio in njegovo soprogo.

WASHINGTON — 19. januarja. Predsednik ZDA Eisenhower bo odpotoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo 10. junija letos. V rezidenci ameriškega predsednika predvidevajo, da bo obisk trajal do 19. junija.

PARIZ — Francosko obrambno ministrstvo je opozorilo vse civilne letalske družbe tistih držav, ki vzdržujejo linije čez Saharo, da je treba francoski protusivni letalski obrambo v Sahari pričakovati vsak trenutek od danes dalje.

TUNIS — Član Zveznega izvršnega sveta Jugoslavije Ljubčo Arsov je v Tunisu izjavil, da je dobil vtis, da so se razširili in povečale možnosti za izboljšanje gospodarskih in drugih stikov med Marokom in Jugoslavijo.

ZAGREB — Pod predsedstvom dr. Vladimira Bakarića se je v nedeljek, dne 18. januarja začel drugi plenum CK ZKH. Posebej so poudarili potrebo po vključevanju žena v delo družbeno političnih organizacij.

LONDON — 19. januarja. — Politični voditelji Kenije pod vodstvom Toma Mboje se večeraj niso hoteli udeležiti prve seje londonske konference o ustavi te britanske kolonije v Vzhodni Afriki.

KAIRO — 19. januarja. Predsednik ZAR Naser je večeraj prejel drugo poslanico sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva v zadnjih štirinajstih dneh. Poslanica govori o pripravljenosti SZ, da bi sodelovala v drugem delu gradnje asuanskega jezusa.

Protiprašna obdelava ceste in avtobusna čakalnica - problema št. 1 v Brnikih in Cerkljah

Volivci v Brnikih so na zborih volivcev že večkrat zahtevali vsaj protiprašno obdelavo, če že ne asfaltirane ceste, ki se v Brnikih odcepi od ceste Kranj-Kamnik in pelje proti Cerkljam in dalje proti spodnji postaji žičnice na Kruavec. O tem so lani govorili tudi že na Krajevnem odboru v Brnikih. Ta cesta je je namreč močno prometna, odkar so zgradili žičnico na Kruavec. Vsak dan dvakrat vozi iz Ljubljane preko Vodice in Brnikov poseben avtobus do spodnje postaje in se dvakrat na dan tudi vrača. Razen tega se je močno povečal tudi ostali avtomobilski promet, saj je Kruavec z žičnico postal najbližja visokogorska izletniška točka za Ljubljano in Kranj. Tak povečan promet, ki ga prej niso bili vajeni, pa vzdiga predvsem v poletnih mesecih v Brnikih zelo veliko prahu na cesti, zato bi bila vsaj protiprašna prevleka ceste nujno potrebna. Na Krajevnem uradu v Cerkljah so nam povedali, da je to cesta III. reda in potemtakem v oskrbi Občinskega ljudskega odbora Kranj. Za zdaj pa še ne kaže, da bi bilo v proračunu možno zagotoviti sredstva za protiprašno obdelavo, čeprav bo o tem treba resno pričeti razmišljati, predvsem še, če upoštevamo, da so pričeli resno razmišljati tudi o pričetku gradnje letališča na Brnikih. To pa bo najprej zahtevalo predvsem ureditev prometnih zvez, med katerimi je tudi cesta skozi Brnike proti Cerkljam in dalje proti žičnici.

Prav tako, kot skozi Brnike, bo potrebno asfaltirati tudi cesto od Cerklj skozi Grad do spodnje postaje žičnice. Tudi tu se volivci pritožujejo nad prahom v poletnih mesecih, ki je posledica močno povečanega avtomobilskega prometa.

Razen protiprašne obdelave cest zahteva naraščajoči avtobusni promet predvsem v Cerkljah, pa tudi drugje po večjih vaseh, čimprejšnjo izgradnjo avtobusnih čakalnic. Na Krajevnem uradu v Cerkljah so nam povedali, da jim je občina čakalnico obljubila že v lanskem letu, ob združitvi cerkljanske in kranjske občine. Pa ni bilo sredstev, kot še za marsikaj drugega ne! Obljubili pa so jim, da bodo sredstva za zgraditev avtobusne čakalnice v Cerkljah zagotovili v letošnjem občinskem proračunu. Spričo vse večjega prometa in čakanja, predvsem v zimskem času, bi bilo to nujno potrebno. Pa tudi v drugih krajih bo treba pričeti misliti na gradnjo avtobusnih čakalnic.

Zanemarjeno vzgoje bo moral popraviti vzgojno-poboljševalni Dom

Šest mladih fantov je moralo stopiti v preteklih dneh pred mladinski senat Okrožnega sodišča v Ljubljani. Doma so vsi iz naše Gorenjske in njih starši — sami delovni ljudje — niso imeli nikoli opravka s kazenskim sodiščem. — Najmlajši je dopolnil komaj 16 let, ostali pa še tudi niso dosegli polnoletnosti, le eden iz treh družine ima za seboj že 20. leto. Njihovih imena ne navajamo, sicer je pa njihova zgodba dovolj zgornja in — žalostna. Fantje so namreč ustvarjali tatninsko skupino, ki je v zadnjih dveh letih kradla po kopalniških kabinah, po tovarniških in gostinskih skladiščih, po trgovinah in garažah, pa tudi po zasebnih hišah svojega okolja in celo planinski domovi niso bili pred njimi varni. S tolikim številom tatninskih podvigov se v zadnjih letih pač ni »postavila« nobena podobna skupina pred sodiščem v Ljubljani — tako je ugotovil predsednik mladinskega senata.

Obtožba javnega tožilca je to žal potrdila. Naštevala je tatvino za tatvino, predmet za predmetom, ki so izginjali lastnikom v teh krajih in šele po preteku 2 let so prišli dolgoročnejši do živga. Vrednost ukradenih predmetov je znašala okoli 500.000 din! V roke raznih mladoletnikov so padali fotografski aparati, dvokolesa, radioparati, zapestne ure, denarnice, ročne torbice, smuči, športni jopiči, hrivski aparati, veterini plašči, steklenice z alkoholno pijačo, čepice, čevlji, perilo, domača in tuja valuta in še številni drugi predmeti za vsakdanjo rabo. V zaprte prostore so vlamljali ali pa so jih odpirali z vitrihi, v skladišča so vdi-

iz naših krajev

PRED VOLITVAMI V NOVA VODSTVA OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK V BLEJSKI OBČINI

V občini Bled so osnovne organizacije Zveze komunistov pripravljajo na volitve novih vodstev, sekretariatov ter sekretarjev. Za to priložnost bodo po vseh krajih izvedli konference organizacij ZK, na katerih bodo razpravljali o dosežanjem političnem delu ter o nalogah. Konference se bodo v vseh krajih zvrstile 1. in 2. februarja, medtem ko so volitve že izvedli minuli ponedeljek na Selu in na Rečici. Občinski komite je že obravnaval predloge kandidatov za člane sekretariatov, posebej pa je razpravjal o možnostih združitve obeh osnovnih organizacij v Zgornjih in Spodnjih Gorjah. To vprašanje bodo v prihodnje proučili na posebnem posvetovanju obeh sekretariatov. Zaenkrat pa bodo še volili vodstva v vsaki organizaciji posebej.

ŠTIURIUNA ZAPOSILITEV ZA ŽENE SKRB ZA LJUDI V ISKRI

V organizacijah socialne službe in HTZ v tovarni Iskra v Kranju so začeli pripravljati vse potrebno, da bi uvedli štiriurno zaposlitev za žene. To pobudo je dalo vodstvo podjetja. Gre za žene nosečnice, začasne posledice bolezni (TBC itd.), pa tudi za žene, ki ne bi mogle biti zdoma več kot štiri ure.

-l. c.

SEMINAR ZA VODJE LIKOVNIH KROŽKOV

Svet za likovno vzgojo pri okrajnem Svetu Svoboda in prosvetnih društev Kranj je na zadnji seji sklenil, da bo organiziral 23. januarja enodnevni seminar za vodje likovnih krožkov. Odločili so se, da bo seminar v Skofji Loki v predavalnici ljudske univerze (Dom Zveze borcev). Ker je ta veja našega prosvetnega delovanja še malo razvita, bodo na seminarju govorili o pomenu in oblikah likovne vzgoje, za kar so dani pogoji skoraj povsod. Seminar bodo vodili znani poznavalci likovne umetnosti.

KRANJ JE DOBIL ŠE ENO DRUŠTVO LJUDSKE TEHNIKE

V petek zvečer je bil v Mlekarski šoli v Čirčah ustanovni občni zbor Društva Ljudske tehnike Čirče, ki mu je razen številnih dijakov Mlekarske šole in domačinov prisostvovalo tudi več gostov, med katerimi

rali tudi z razbijanjem stekel, plen so razdeljevali, pri nekaterih podvigih so si pa znali pomagati tudi z »ravbarskimi štangami«.

Mladi storilci so vse te tatvine priznali in povedali tudi vsak svojo življenjsko zgodbo. Dva izmed njih sta izgubila v zgodnji mladosti očeta, v hiši tretjega so bili na dnevnem redu hudi prepiri med starši, četrti se je pri obiskih cirkuških predstav spajdašil z igrarstvom, ki ga je poučil, kako je treba vlamljati. Nekaj teh »umetnaj« so se naučili, kot so povedali, tudi iz kriminalnih zgodb in filmov. Vsi so radi pohajkovali in zapravljali, za tako življenje pa so seveda neoprenehoma potrebovali denar. In do tega so pač prišli s tatvinami in vnovčevanjem ukradenih predmetov. Na zatožni klopi bi pač morali sedeti z njimi vred tudi tisti, ki so ukredene stvari od njih kupovali. Velik del odgovornosti pa nosijo zanje seveda tudi tisti, ki bi morali poskrbeti za njihovo dobro vzgojo.

Sodišče je zoper najmlajša dva odredilo vzgojno-poboljševalni ukrep za 2 oziroma 3 leta in bo moral pač vzgojno-poboljševalni dom poskušati popraviti, kar je bilo pri njihju zanemarjeno, oziroma zamujeno. Ostale pa je obsodilo na zaporne kazni od 7 mesecev do 2 let, deloma tudi pogojno.

Mislimo, da je bilo treba to zgodbo zapisati, čeprav je tragična. — Sredi trdega dela za preobrazbo naše družbe in njen dvig ne smemo pozabljati, da smo za našo mladino dolžni storiti vse za njeno boljše in zdravo bodočnost in posvetiti vso skrb za njeno pošteno vzgojo.

so bili: predsednik OO LT Kranj Ludvik Rančigaj, zastopnik obč. odbora LT Kranj, direktor Mlekarnice in drugi. Po sprejetju pravil društva, proračuna in programa dela, so izvolili še upravno vodstvo na čelu s predsednikom Stanetom Sincom, predsednikom upravnega odbora Mlekarnice. Novoustanovljeno društvo se bo najprej ukvarjalo s AMS, organiziralo bo tečaj za šoferje-amaterje, in tudi vrsto predavanj iz vseh s foto-amaterstvom. Imelo pa bo več delavnosti LT in posebno tiste, ki bodo prilagojene mlekarni in potrebam tamkajšnjih prebivalcev. Kasneje bo društvo svoje dejavnost razvilo tudi na ostalo dejavnost LT. Zdaj imajo v Kranju oziroma v kranjski občini že 6 društev LT.

-an

TEČAJ ZA KNJIŽNICARJE TUDI V GORNJEKRAVSKEM DOLINI

Medtem ko je Svet Svoboda in prosvetnih društev okraja Kranj že lani organiziral štiridnevni seminar za knjižničarje ljudskih knjižnic v Kranju za bivši kranjski okraj, pa v teh dneh pripravljajo podobne seminarje za knjižničarje Gornjesavske doline, to je bivšega radovljiškega okraja. S seminarjem bodo pričeli konec tega meseca, verjetno v Radovljici. Tečajniki se bodo seznanili z zgodovino knjižničarstva in pomenu posameznih knjig, tako da bodo pri izbiri knjig posameznim bralcem znali res pravilno svetovati.

PREBIVALCI TRŽIČA PRECEJ BEREJO

Na zadnji seji odbora Ljudske knjižnice v Trziču so napravili pregled dela Ljudske knjižnice v minulemu letu in ugotovili, da ima knjižnica skupno 7240 knjig. Lani je knjižnica izposodila 7146 knjig,

5230 ČLANOV LJUDSKE TEHNIKE NA GORENJSKEM

Če danes pogledamo na razvoj Ljudske tehnike na Gorenjskem in na dosežke na tehnično-vzgojnem področju, lahko ugotovimo, da so bili v tem pogledu doseženi lepi uspehi, tako na področju motorizacije, kmetijskega strojništva, radio-tehnike, foto-tehnike, modelarstva, broderstva in raznih drugih spretnosti s tehničnega področja. Danes na Gorenjskem že ni več kraja ali šole, kjer bi se odrasli, predvsem pa mladi ne ukvarjala s problemi tehnike. Seveda pa nas danes uspehi ne smejo uspraviti. Uvesti in izpopolniti moramo delo Ljudske tehnike v industriji, prav tako moramo izpopolniti in ospešiti tehniško-vzgojno dejavnost med mladino v šoli in izven nje, usposobiti še več kmetijskih strojnikov in traktoristov in, kar je za nas velikega pomena, izpopolniti modelarstvo in broderstvo. Posebno skrb moramo posvetiti ustanavljanju društev Ljudske tehnike in urejanju delavnosti v stanovalniških skupnostih pod geslom »Uredi sam« tako, da bomo s tem pomagali v skupnosti reševati gospodarske in gospodinske probleme.

Za uspešen razvoj in napredek na tem področju so vsakakor potrebni primerni prostori in delavnice. V nekaterih krajih v našem okraju pa osnovne organizacije Ljudske tehnike niti toliko prostora, da bi lahko vsaj tehniško vzgojne predmete spravili na varno.

OO LT na Gorenjskem zajema danes 11 društev Ljudske tehnike, in sicer: v Žireh, Gorenji vasi, Zelezniških, Zebnicah, v tovarnah Tiskanina, Planika, Standard, pri Vodovodu, v zdravilišču na Golniku, na Blejski Dobravi in v Čirčah s sedežem v Mlekarski šoli; nadalje zajema 13 AMD in to v Skofji Loki, Zelezniških, v Kranju, Senčurju, Cerkljah, Trziču, Podgorju, v Bledu, v Zirovnici, Bohinjski Bistrici, Jesenicah in v Ratečah. Foto-kinoklubov je sedem, in sicer v Kranju, Trziču, Radovljici, Jesenicah, na Slovenskem Javorju in Bohinjski Bistrici. Radio-klub deluje v Kranju, na Koroski Beli in na Bledu. Broderska društva so v Kranju, Radovljici in na Jesenicah. Na Gorenjskem je tudi nekaj aeroklubov. Vseh organizacij je torej na Gorenjskem 38 s 5.270 člani. Vse te organizacije so imele lani okoli 100 pomembnejših prireditev, na katerih je sodelovalo 2700 članov.

-an

TEČAJ ZA UČITELJE PETJA

Svet Svoboda in prosvetnih društev ter Sveta za šolstvo okraja Kranj, sta na zadnjih sejah sklenila, da bosta priredila v dneh od 28. januarja do 1. februarja letos tečaj za zborovodje društvenih pevskih zborov in za učitelje petja na osnovnih šolah. Odločili so se, da bo tečaj v Trziču, v prostorih Dijaškega doma na gradu. Nadalje so se odločili, da bodo na tečaj povabili najboljše dirigente in pevovodje Slovenije, kot so Radovan Gobec, Peter Lipar, Slavko Mihelčič, Janko Pribošič in Rado Simoniti, da bi tečajniki od predavateljev dobili res sodobne napotke za učenje društvenega petja.

-an

od tega poučnik 111, leposlovnih 4911, mladinskih 1878 in političnih 246. — Lani je dobila knjižnica 430 novih knjig. Mno-go Tržičanov pa v knjižnici bere tudi dnevno časopisje in različne revije.

-an

KAJ JE S STRELSTVOM V TRBOJAH

Pretekli mesec je bil redni letni občni zbor strelske družine »Vinko Jenko« v Trbojah. — Udeležba je bila skoraj stoo odstotna. Na zboru je tovarni Emil Kološa začel vprašanje družinskih tekmovalcev. Njemu so se pridružili še ostali člani z željo, da se najde prostor in se takoj prične s treninji. Dogovorjeno je bilo, da bodo treninje v zimskem času v dvorani prosvetnega doma.

Kaj pa načrti za prihodnje? Letos se nameravajo vse bolj zanimati za treninje in tekmovalenja. Čeprav je bilo lani zgrajeno strelišče za malokalibrsko puško, ga niso dovolj uporabljali. Sprva so bili zelo navdušeni, potem pa so tudi to opustili. Poleti bodo na tem strelišču tekmovalja z zračno in malokalibrsko puško.

Strelci v Trbojah so sklenili, da bodo tudi oni prispevali 50.000 dinarjev, če bodo množične organizacije kupile televizijski sprejemnik.

Vse kaže, da bo letos strelska družina v Trbojah resneje prišla za delo in da bodo dosegli še več športnih uspehov. J-a

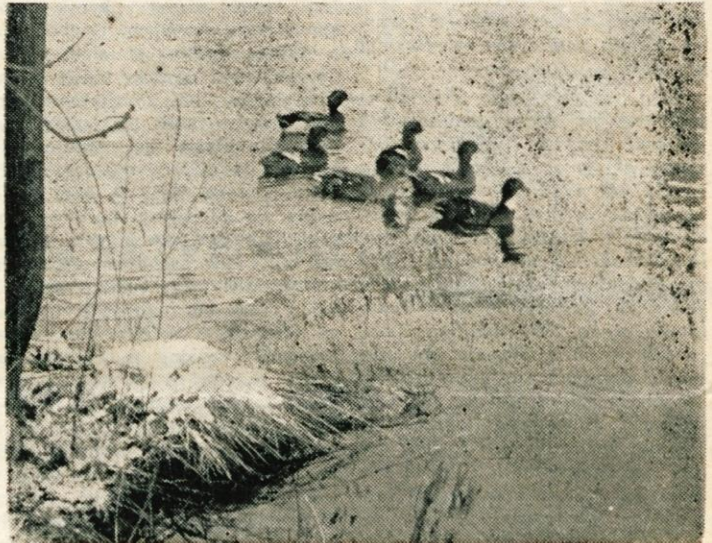
SOFERSKI TEČAJ ZA OFICIRJE JNA

AMD Kranj je v teh dneh pričel s prvim tečajem za šoferje med oficirji JLA kranjskega garnizona. Tečaj bo končan konec februarja. Za tem bodo organizirali drug tečaj prav tako za oficirje JLA kranjskega garnizona.

S foto kamero...

... na Smarjetni gori pri Kranju. — V nedeljo je bila na poti na vrh procesija izletnikov od najmlajših do najstarejših; vsi pa so imeli s seboj sanke ali smuči. Škoda le, da gostišče na vrhu Smarjetne gore ni primerneje urejeno

... in v Savskem logu v Kranju. — Skupina rac se poigrava v ledeni Savi

LJUDJE IN DOGODKI RONGO ZA OKROGLO MIZO

Značilnost »okroglo« mize je enakopravnost udeležencev: tudi če za njo sedi visok državni dostojanstvenik, ima tedaj samo tiste pravice kakor ostali. V približno takem položaju so se znašli predstavniki belgijske vlade in vodje političnih strank iz belgijske kolonije Kongo te dni, da bi se za okroglo mizo pogovorili o vprašanju, ki naj bi odločilo prihodnost te velike afriške kolonije.

Belgijski Kongo je slovel v kolonialnih krogih kot vzorna kolonija. O njej namreč po zadnji vojni in tudi pred njo nismo dosti slišali. Kazalo je, da so domačini zadovoljni s svojimi gospodarji, gospodarji pa, kakor so to sami večkrat poudarjali, da so kot očetje skrbeli za »nevedno« afriško ljudstvo. Za take razmere bi bilo tudi razumljivo, da ni bilo glasov o kakšnih uporih, nemirih ali celo gibanja za neodvisnost kakor drugod v Afriki.

Toda ta rožnata podoba je kazala na drugi strani povsem drugačne barve. — Kolonialne oblasti so v Kongu ustvarile sistem »trde roke«, ki je v kali zaduševal vsake »pregrešne« korake. Ob tem so jim zlasti pomagali verski misijoni, ki so skrbeli zato, da je afriški človek živel v subotstvu, nevednosti in v vdanosti do kolonialnih gospodarjev, ter dajali neštete zglede take vzgoje na svojih obsežnih posestvih, ki so jih razpredli po vsej koloniji.

Zadnja leta pa tudi trda roka ni več mogla zajeziti valov, ki so preplavili vso Afriko. Tudi v Kongu je začelo vreti — sprva umerjeno, nato pa čedalje močneje. Tako je pred le-

tom dni prišlo v glavnem mestu kolonije v Leopoldsvillenu do krvavih spopadov med domačini, ki so zahtevali svoje pravice in kolonialnimi četami, ki so skušale napraviti red. Toda prelita kri ni prestrašila ljudstva, ki ni imelo ničesar izgubiti in dosti pridobiti, če bi vztrajalo pri svojih zahtevah. Na drugi strani pa so tudi kolonialne oblasti uvidele, da ne bo mogoče vztrajati pri starih metodah. Perspektiva dolgotrajne vojne — taka divja v Alžiriji peto leto — na drugi strani pa silovitost afriškega osvobodilnega gibanja po vsem kontinentu jih je silila k premišljenim ukrepom, ki bi za silo rešili, kar se še rešiti da.

Kongo je namreč glede surovini silno bogata dežela: je med največjimi proizvajalci urana in radija, zaloga bakra so tudi med največjimi na svetu, kobalt doseže 80 odstotkov svetovne proizvodnje, poleg tega pa dajejo bogato proizvodnjo rudniki zlata, diamantov, cinka in mangana. V deželi so odrili tudi izdatne vrelce nafte.

Belgijski vladni krogi so se zato odločili, da bi Kongo začeli pripravljati k neodvisnosti. Po določenem roku — predvideli so ga za 4 leta — bi se prebivalci lahko prek volivnih skrinjic odločili za svojo prihodnost. V tem štiriletnem razdobju pa bi v Kongu delovala skupščina in centralna vlada, vendar bi bil njen predsednik generalni guverner.

S tem predlogom se niso strinjali vodje domačinskih strank, ker je ta odmaknil neodvisnost Konga za 4 leta, medtem ko je je ves Kongo zahteval čim

prej. Ta odločna volja je znova prišla na dan z nemiri v oktobru in v novembru, še posebej pa ob občinskih volitvah, ko je v posameznih občinah prišlo na volišča komaj 10 do 40 odstotkov volivcev. Ostali so se na priporočila posameznih strank volitev zdržali ter tako jasno pokazali, kakšen je njihov odgovor na belgijske predloge. — Medtem so se na kongresu sešli tudi zastopniki štirih nacionalnih belgijskih strank ter soglasno zahtevali takojšnjo neodvisnost.

Razumljivo je, da so vsi ti dogodki sprožili v belgijskih vladnih krogih ponovno pregledovanje položaja. Odločili so se, da pokličejo vodje nacionalnih strank iz Konga na razgovore za okroglo mizo, da bi se dokončno sporazumeli o bližnji usodi Konga. Sicer ne moremo pričakovati, da bi Belgiji v vsem popustili, a kaže — da se tudi zadnja »velika kolonija« z veliko naglico bliža dnevu, ko se bo pridružila tistim afriškim deželam, ki so že dosegle svoj velik cilj — neodvisnost.

JELO TURK

Izdaja CP »Gorenjski tisk«
— Urejuje uredniški odbor
— Direktor S. Beznik —
Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475
— Uprava 397 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-1-135 - Izhaja ob ponedeljkih, sredo in sobotah — Letna naročnina 900 dinarjev, mesečna 75 din

Z obiska po šolah na Gorenjskem

VESTI

Šolska telesna vzgoja: Ocena nezadostno

Na prvem mestu pri šolski telesni vzgoji je treba omeniti akcijo za pridobitev zemljišč za šolska igrišča in urejevanje telovadišč. Na obisku po šolah smo opazili različna prizadevanja v tem pogledu. Lahko govorimo o izredni poštivnosti in največji pripravljenosti, pa tudi o zanikrosti pri reševanju tega vprašanja. Poněkod so upravitelji šol pripravljeno odstopiti za telovadišče tudi del svojega zelo majhnega vrtička, drugje pa je pri 2.000 kvadratnih metrih šolskega vrta komaj 100 kvadratnih m igrišča. Nekateri so napeli vse sile in pridobili za šolsko telovadišče lepe prostore v neposredni bližini šole, drugod so šolsko zemljišče pri šoli zazidali in ostali brez priložnega igrišča. Lepo je, če so pri šoli dobro urejene gospodarske naprave, vendar je nujno potrebno tudi urejeno šolsko telovadišče. Nekateri odvajajo igrišča daleč od šole, kot da je to nekaj, kar s šolo nima nikake zveze. Poněkod naredijo tisoče udarniških ur, druge telovadba ni mogoča, ker je na šolskem travniku nekaj samokolnice, razmetano kamenje itd.

Od 126 šol na Gorenjskem jih je danes že 90 odstotkov, ki imajo zagotovljena zemljišča za telovadišča. To je lep napredek, posebno še, če primerjamo z letom 1957, ko je imelo zemljišča zagotovljena le 25 odstotkov šol. Najbolj pereči primeri v tem pogledu so v hribovskih šolah, kjer skoraj ni ravnega sveta. Tu se bodo morale za ureditev šolskih telovadišč v večji meri zanimati tudi občine, ker so šole same včasih brez moči.

telesno vzgojo. Društva, ki imajo razne prireditve v njej, jo stalno puščajo v neredu. V načrtu imajo na Blejski Dobravi, da bodo bližnji travnik pri šoli kmalu preuredili v letno telovadišče.

V Bohinjski Béli v šoli nimajo telovadnice, pač pa bodo zgradili letno telovadišče pred Mladinskim domom. Pri gradnji bodo sodelovali tudi pripadniki JLA. Tudi tu morajo uporabljati v slabem vremenu kar razred za telovadnico.

Malo boljše stanje je v Bohinjski Bistrici, kjer šola uporablja telovadnico tamkajšnjega Partizana. Telovadnica pa je nujno potrebna večjih popravil, tako da se bo pouk telesne vzgoje še naprej nemoteno razvijal.

V Cerkljah v kranjski občini imajo zasilno telovadnico. Če pa bi sedanje telovadišče vsaj malo uredili, potem bi bilo tudi to primerno za vadbo.

Športna društva se precej poslužujejo šolskih telovadnic

nja telovadnice je v načrtu. K sreči ima šola svoj travnik, ki je zaenkrat kar primeren za telovadbo.

V Dupljah je spet nova šola brez telovadnice. Vseeno bodo tu veliko telovadišče na prostem dokončno uredili. V slabem vremenu in pozimi pa imajo telovadbo v gasilskem domu, kar tudi ni prav primerno. Iste ugotovitve veljajo tudi za šolo v Gabrku nad Skofjo Loko.

V Gorenji vasi imajo šolski otroci redno telovadbo v domu Partizana. Telovadišče ob domu je še neurejeno. S skupno akcijo šole in društva Partizan bodo tudi uredili. Seveda pa je tu še druga težava, nimajo niti strokovnega učitelja za telesno vzgojo, kar ni slučaj samo na tej šoli. Na splošno smo ugotovili, da po šolah primanjkuje tudi strokovnega kadra. Saj na večini šol poučujejo telesno vzgojo kar razredniki, ali pa imajo za to nastavljenega honorarnega telesnovzgojnega delavca.

V Goritah v kranjski občini je šola brez telovadnice in brez vsakega igrišča, tako da je tu pouk telovadbe onemogočen. Vseeno pa imajo možnost, da zgradijo igrišče za gasilskim domom v Goritah.

Šola v Gorjah je prav tako brez lastnih telesnovzgojnih naprav. Uprava šole je sklenila, da bo sodelovala s TVD Partizanom. Kekor v mnogih drugih krajih je žalostno to, da tudi tu služi telovadnica mnogim drugim potrebam. Skratka ni v zadovoljivem higijenskem stanju.

V Gorjušah imajo telovadbo kar v učilnici. Imajo pa lepo okolico, kjer bodo lahko v kratkem uredili telovadišče. V Hotavljah šola gostuje v združenem domu. Lahko pa uporabljajo za telovadišče prostor pred domom. V Hrušici nad Jesenicami nimajo prav nobenih prostorov niti pogojev za pouk telesne vzgoje.

V Javorjah nad Skofjo Loko bodo mali vodnjak spremenili v bazen. Uredili pa bodo tudi igrišče za odbojko in roketmet.

Telovadba na osnovni šoli v Kočvorju je prav v neugodnih pogojih.

Tu imajo lep prostor, kjer urejujejo telovadišče, medtem ko so igrišče za roketmet uredili s prostovoljnimi delom. Prostore, ki jih sedaj uporablja mladina, pa bodo kmalu preuredili v telovadnico.

Ko smo ugotavljali, da imajo skoraj vse osnovne šole športne objekte v zelo slabem stanju ali pa jih sploh nimajo, smo ugotovili, da je pri gimnazijah in nekaterih strokovnih šolah stanje le nekoliko boljše, čeprav še ne povsem zadovoljivo.

Lepo imajo urejen pouk na kranjski gimnaziji, kjer imajo celo dve telovadnici in v njej gostujejo celo razna športna društva.

Prav tako je na gimnaziji in na osemletki na Jesenicah. Za temi nič ne zaostaja Srednja tehnična tekstilna šola, saj je z novim šolskim poslopjem dobila tudi sodobno urejeno telovadnico, katere se poslužujejo tudi druge šole in celo športna društva. Slabše pa je stanje s telovadbo na osemletki »Lucijana Seljaka« v Strazišču. Tu učenci gostujejo v telovadnici Partizana Strazišče. Težave imajo tudi v tem, ker telovadnico ob nedeljah uporabljajo za plesne vaje.

Ob ponedeljkih je še nepopravljeno in je zato pouk nereden. Poleti pa učenci te šole uporabljajo za telovadbo igrišče Mladosti.

Prav tako nimajo telovadnice vaje niške šole v kranjskem okraju in so vezane le na lepo vreme, ali pa imajo telesno vzgojo v obliki športnih dnevo.

Za pouk telesne vzgoje so prikrašani tudi učenci Industrijske kovinarske šole Iskra iz Kranja, vendar so si sami izgradili roketmetno igrišče.

Iste ugotovitve veljajo za ostale industrijske in njim sorodne šole.

Skratka še enkrat lahko ugotovimo, da tako ne moremo več naprej. Treba bo rešeno pristopiti k delu in stremeti za tem, da bo tudi šolska telesna vzgoja dobila odgovornejšo mesto.

MILAN ŽIVKOVIČ

Stoja na bradlji

V Davču je spet težava v tem, ker imajo v dvorani, kjer je šolska telovadba tudi razne druge prireditve. Uprava šole pa si prizadeva, da bo v najkrajšem času, ko skopni sneg, uredila bližnje letno telovadišče.

Šola v Dovjem ima za redno delo prav slabe pogoje. Telovadnice ni. V bližini šole pa je težko najti primeren prostor, kjer bi lahko uredili telovadišče. Tisto ob Savi pa je preveč oddaljeno. Kljub temu, da je to izrazito smučarski kraj, ima tu samo 50 odstotkov otrok smučati.

Najnovejša in najlepša šola v Dražgošah nima telovadnice. Grad-

one organizacije. Nekje nimajo ob lepem vremenu tudi primernega prostora za telovadbo na prostem. Se in še bi lahko ugotavljali pomenkijivosti. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da tudi pri novih šolah, ki so jih zgradili pred nedavnim ne najdemo niti malo prostora za telovadbo. Zgovoren primer so Dražgoše.

Sedaj pa pogledimo, kaj smo ugotovili in kaj si prizadevajo posamezna vodstva šol in krajevnih organizacij, da bi izboljšali stanje telesne vzgoje na naših šolah.

Osnovna šola v Begunjah nima telovadnice niti letnega telovadišča. V zadnjem času je uprava šole stopila v sodelovanje s podjetjem Elan in bodo za poletni čas izpiznili mali bazen v Begunjah in ga tako približali tudi učencem šole, predvsem neplevalcem.

Na Bledu obe šoli uporabljata vse naprave in prostore TVD Partizana. Šoli sami nimata niti prostorov niti potrebne opreme. Pouk telesne vzgoje je zelo okrajen. Uporabljajo pa le nekatera zasilna telovadišča. Na Blejski Dobravi imajo pouk telesne vzgoje samo takrat kader je lepo vreme. Šolska telovadnica je zaradi splošne uporebe v samem kraju popolnoma neprimerna za redno šolsko

one organizacije. Nekje nimajo ob lepem vremenu tudi primernega prostora za telovadbo na prostem. Se in še bi lahko ugotavljali pomenkijivosti. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da tudi pri novih šolah, ki so jih zgradili pred nedavnim ne najdemo niti malo prostora za telovadbo. Zgovoren primer so Dražgoše.

Sedaj pa pogledimo, kaj smo ugotovili in kaj si prizadevajo posamezna vodstva šol in krajevnih organizacij, da bi izboljšali stanje telesne vzgoje na naših šolah.

Osnovna šola v Begunjah nima telovadnice niti letnega telovadišča. V zadnjem času je uprava šole stopila v sodelovanje s podjetjem Elan in bodo za poletni čas izpiznili mali bazen v Begunjah in ga tako približali tudi učencem šole, predvsem neplevalcem.

Na Bledu obe šoli uporabljata vse naprave in prostore TVD Partizana. Šoli sami nimata niti prostorov niti potrebne opreme. Pouk telesne vzgoje je zelo okrajen. Uporabljajo pa le nekatera zasilna telovadišča. Na Blejski Dobravi imajo pouk telesne vzgoje samo takrat kader je lepo vreme. Šolska telovadnica je zaradi splošne uporebe v samem kraju popolnoma neprimerna za redno šolsko

KONČANO MLADINSKO PRVENSTVO NA RAVNAH

V nedeljo, 17. januarja se je na Ravnah končalo ekipno mladinsko prvenstvo v namiznem tenisu. Naslove državnih prvekov so osvojili mladinci ravnanskega fužinarja pred Mladostjo iz Kranja, banjeluškim Borcem in Banatom iz Zrenjanina ter ravnanske mladinke pred Triglavom iz Kranja, Odredom, Ljubljano in Sarajevsko Slogo.

ODBOJKARSKI TROBOJ

Pretekli teden so se srečale na Gimnaziji v Kranju odbojkarke ekipe Iskre, Ekonomske srednje šole in Svobode. V prvi tekmi je Svoboda odpravila brez težav Iskro v dveh zaporednih setih. Nato je po trdem boju premagala še Ekonomsko šolo in tako v troboju zasedla prvo mesto. — Druga je bila Iskra, medtem ko je Ekonomska srednja šola iz neznanih vzrokov odstopila. Maja

»To ti mora biti vendar sarto, partner Elijah. Vse kar vem, mi je posredoval pokojni dr. Sartou. Torej je čisto jasno, da sem preskrbljen z vsem, kar zadeva Zunanje Svetove.«

»Zdaj razumem. Ali ti lahko ješ, Daneel?«

»Mene hrani nuklearna energija. Mislim sem, da to veš.«

»Seveda vem. Nisem te vprašal, če moraš jesti, marveč, če moraš? Ali lahko daješ hrano v usta, žvečiš in goltaš? Mislim, da je to pomembno, če moraš ponazarjati človeka.«

»Vem, kaj hočeš vedeti. Da, prav lahko izvajam mehanično opravilo zvečenja in goltanja. Moja zmogljivost je, kajpada, omejena in prej ali slej moram hrano, ki jo pogoltnem, odstraniti iz prostora, ki bi ga lahko imenoval svoj želodec.«

»Prav. Hrano boš lahko odstranil, ko bova prišla v stanovanje. Stvar je v tem, da sem lačen. Nisem obovedal in hočem, da boš z mano, ko bom jedel. Kar tako pa tam ne moreš sedeti. Moral boš jesti, da ne boš nase pritegnil pozornosti. Če torej lahko ješ, pojdiva.«

Sekejske kuhinje so bile v vsem Mestu enake. Še več, Baley je bil pogostokrat po službenih opravkih v Washingtonu, Torontu, Los Angelesu, Londonu, Budimpešti in videl je, da so kuhinje tudi tam enake. Morda je bilo v srednjem veku drugače, tedaj so bili tudi jeziki drugačni in prav tako način kuhanja. Danes pa so kvaščevi izdelki enaki od Shangaia do Taškenta in od Washingtona do Buenos Airesa; kakor tudi angleščina ni več angleščina Shakespeara ali Churchilla, marveč združba vseh jezikov, ki jih govorijo na vseh kontinentih — z malenkostnimi modifikacijami celo na Zunanjih Svetovih.

Toda brez ozira na jezik in kuhanje, so obstojale še druge podobnosti. Kuhinje so imele vedno nek poseben, nedoločen vonj. V njih je bila vedno trovtrstna linija, ki se je počasi pomikala in se ob vračih razhajala v tri posebne trakove. V kuhinjah je bilo vedno slišati govorjenje, premikanje, ostro udarjanje plastika ob plastik. Ves prostor se je bleščal od imitacije lesa, dobro izlikanega, od svetlih in gladkih miznih ploskev, in v zraku je vedno lebdela gotova količina pare.

Baley se je počasi pomikal z vrsto naprej (nikoli se ni bilo mogoče izogniti vsaj desetminutnemu čakanju) in rekel R. Daneelu: »Ali se moreš nasmehnuti?«

R. Daneel je strmel v notranost kuhinje s hladnim zanimanjem in je odgovoril: »Nisem te razumel, Elijah.«

»Zanimalo me je le, če se lahko nasmehneš?« Baley je septal.

R. Daneel se je nasmehnil. Grimasa je bila nenadna in nenavadna. Ustnice so se mu zavile navzgor in okrog vogalov se je koža nabrala v velike gube. A smejala so se samo usta, ves obraz pa je bil nespremenjen.

Baley je odkimal: »Ne bodi hud, R. Daneel, toda nasmešek te ni niti malo polepšal.«

Zdaj sta bila že pri vohodu. Druga za drugim so ljudje metal kovinske žetone za večerjo v zarezo ob vohodu. Nekdo je bil izračunal, da more dobro urejena kuhinja nahraniti v eni sami minuti dvesto ljudi in da pri tem ne pride do neredov, do previranja in nenakih porcij. Izračunali so tudi, kako dolga vrsta je potrebna za maksimalno uspešnost in koliko časa gre v izgubo, če kdo zahteva posebni obrok.

Zaradi tega je veljalo za grobo kršenje lepega obnašanja, če je kdo na tak ali drugačen način izigral kuhinjske zakone. Ljudje so vedno negodovali, če je kdo zahteval osebno postrežbo, kakor sta to storila zdaj Baley in R. Daneel, ko sta pokazala dežurnemu reditelju posebno dovoljenje.

Jessie, ki je bila prej dietetski asistent, je to pojasnila Baley.

»Takšna posebna dovoljenja nam vse zamešajo,« je rekla. »Ponovno moramo preračunavati, koliko hrane gre v posebni obrok in koliko inventarja smo ob tem uporabili. Potem je treba napisati o tem še posebno poročilo. Razen tega moramo vedno primerjati poročila iz vseh Sekeji, da lahko ob vsakem času kontroliramo zaloge hrane. Vsak teden moramo pisati posebno tedensko poročilo. In če prekoračiš mejo, si vedno sam kriv. Nikoli krivda ne zadene Mestno upravo, ki izdaja posebna dovoljenja vsem svojim sorodnikom in njihovim prijateljem. Če pa rečemo, da nimamo v kuhinji nič razen menija, pa vpijejo. In vedno se znašajo na strojno oseboje...«

Baley je torej natančno vedel kako in kaj, zato je tudi razumel, zakaj ga je strežnica tako strupeno pogledala. Hitro je zapisala nekaj podatkov. Matično sekcijo, poklice, vzrok, zakaj se hrani v drugi kuhinji (tu je Baley dejal, da zaradi »službenih opravil« — zares neprijeten razlog, toda brez prigovora sprejet). Potem je z jezimi kretinjami zložila listek in ga dala v posebno skrinjico. Elektronski sektor je sprejel listek, ga pregledal in sporočil informacije naprej.

Strežnica se je obrnila k R. Daneelu.

Baley je vedel, da prihaja zdaj najhujše. Rekel je: »On je moj prijatelj iz drugega Mesta.«

Isaac Asimov
25

Feklene kletke

»Več kot milijon,« je odvrnil R. Daneel. »A to še niso vsi.«

»Pa misliš vse te ljudi preverjati, Daneel?«

»To bi bilo očitno neuporabno, Elijah.«

»Postušaj me, Daneel, vsi prebivalci Zemlje so na ta ali oni način medievalisti. Komisar, Jessie, pa tudi jaz sem. Pogledj samo v komisarjeve...« (hotel je reči naočnike, pa se je spomnil, da morajo prebivalci Zemlje drug drugega štiti, torej mora on v tem primeru štiti komisarja). Zaključil je stavek: »Okrase na očeh.«

»Da,« je rekel R. Daneel, »opazil sem jih, a sem mislil, da je morda nespodobno govoriti o njih. Takšnih okrasov nisem videl pri drugih prebivalcih Mesta.«

»Naočniki so zelo staromodna stvar.«

»Pa so vsaj koristni?«

Baley je hitro rekel: »Kako si vendar sestavil tale spisek?«

»Stroj je delal zame. Treba je stroj samo naravnati tako, da beleži posebno vrsto zakonskih prestopkov. Naravnal sem ga tako, da je beležil vse primere neredov, v katerih so ljudje negodovali proti robotom. Drugi stroj je prelistoval vse mestne časopise in beležil imena tistih, ki so dajali slabe izjave o robotih ali o ljudeh z Zunanjih Svetov. Zares je čudovito, koliko je mogoče opraviti na tak način v treh urah, čeprav sem zbiral podatke za minulih petindvajset let. Stroj je avtomatično izključil imena vseh tistih, ki so že umrli.«

»Zakaj se čudiš? Menda imate tudi vi na Zunanjih Svetovih elektronske selektorje?«

»Seveda jih imamo in zelo različne. Zelo napredne modele. Vendar niti eden ni tako velik in kompleksen, kot tale vaš. Vedeti moraš namreč, da niti največji Zunanji Svet nima toliko prebivalcev kot eno izmed vaših Mest, zato nam tako veliki stroji niso niti potrebni.«

Baley je vprašal: »Ali si bil kdaj na Aurori?«

»Ne,« je odvrnil R. Daneel, »mene so konstruirali na Zemlji.«

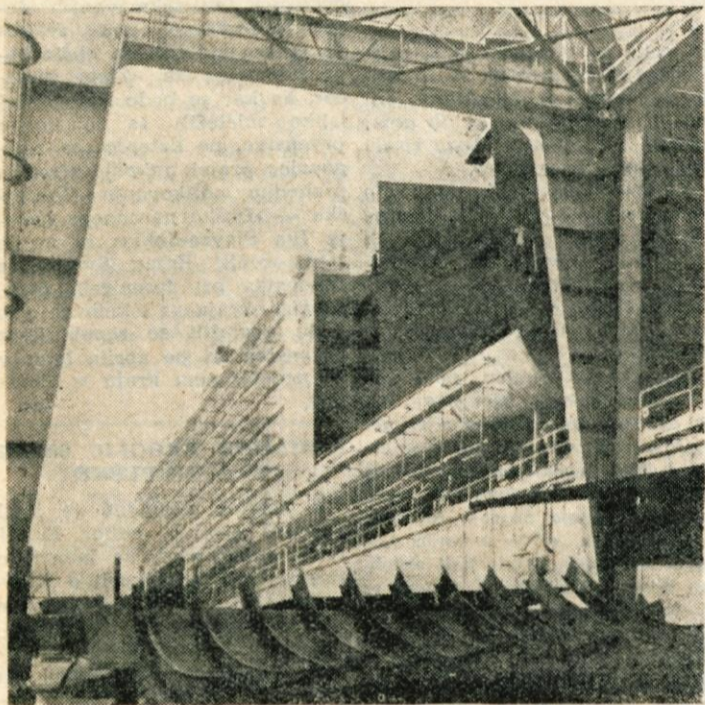
Kako pa potem veš, kaj imajo na Zunanjih Svetovih?«

Gradnja ladje

Nekdaj je bila gradnja ladij kaj enostaven posel: človek je izdobil deblo ali spojil nekaj vej, se od obale odrinil z dolgo palico in, če mu je bila sreča mila, prispel tja, kamor je nameraval. S časom pa je ladijski graditelj napredoval, proizvodni proces izgradnje plovnega objekta je postajal vse bolj zamotan. Danes ladjo gradi nekaj tisoč ljudi, mnogi izmed njih se med seboj niti ne poznajo. Število sestavnih delov ladje nihče ne prešteje. Teža pa znaša nekaj tisoč ton materiala. Na Reki, v Puli in Splitu imamo naše največje ladjedelnice in so vse tri sposobne konstruirati in zgraditi ladje, kakršne naše predvojno ladjedelnštvo ni zmoglo. Ladjedelnica »3. maj« na Reki je največja in je prva pričela graditi prekoceanske ladje.

Ko se pojavi domači ali inozemski kupec, najprej postavi zahtevo: »Potrebna mi je taka in taka ladja, za te in te namene, take velikosti, take tonaže, s tem in tem pogon-

nem trupu, oziroma na vseh jeklenih delih ladje. Strojni oddelek projektira namesitve strojev, odredi, kateri pomožni stroji so potrebni, naročuje glavne stroje itd. Medtem ko tovarne na raznih straneh naše države pričenjajo pripravljati svoj obol prekoceanske ladje, načrti in naloge za izgradnjo odhajajo od priprav k proizvodnji, ki se sestoji iz ladjedelnškega, strojniškega, strojnomontažnega, opremlnega in elektrooddelka. Šele sedaj se prične prava graditev ladje. Modele, napravljene po načrtih, povečajo do naravnih oblik in nato prerisujejo na pločevinaste plošče. — Vse to potem režejo, zvijajo, ravnaajo, vrtaajo itd. V tem času v ladjedelnškem inštitutu v Zagrebu ali v inozemstvu raziskujejo vsa svojstva ladje, s pomočjo modela, zgrajenega točno po načrtih projekcijskega oddelka ladjedelnice. V predmontaži sestavljajo posamezne dele, težke po 10 ton. —

V LADJEDELNICI

skim sredstvom, nosilnosti te in te...! V stekleni vetrini v »3. maju« si lahko ogleda različne dele ladij in izbere enega izmed njih po svojih potrebah. Če je kupec še nadalje zainteresiran, je na vrsti projekcijska pisarna. Tu napravijo novi načrt tako imenovani generalni, ki je zelo natančen, in sicer v merilu 1:100. Tu ustvarjajo prihodnje linije plovnega objekta, od katerih zavise vsi deli ladje, njena stabilnost in brzina ter njegov estetski videz. — Od teorije je treba preiti k praktičnemu delu. Dimenzije in osnovne karakteristike ladje pošljejo ladjedelnškemu inštitutu, kjer po načrtih graditelj izdelajo model iz voska. Oddelek za ladijsko strukturo je zadolžen za delo na jekle-

terjavi te predmontirane dele prenašajo na navoz, kjer počasi raste ladja. Tu gre delo spet po vrsti: delavci na navozu pričakajo na dele in jih vgrajujejo v trup ladje. Daleč od navoza, v mali delavnici, dva delavca gradita miniaturno ladjo, ki bo kasneje krasila vitrino v upravi ladjedelnice. Vse je tako kot na originalu, samo mnogo pomanjšano. Montiranje krmila in montiranje strojev in nadgradnje prištevajo že kasnejšim fazam gradnje ladje. Sledijo zadnje kontrole. Dolga je še pot do poizkusne vožnje, dosti je še dela.

Če bi en človek gradil prekoceansko ladjo in bi pri tem znal opravljati vsa dela, ki so potrebna pri gradnji ladje, bi za ta posel porabil polna štiri stoletja.

STONE SVETINA LOVČEVA HČI

Riše Milan Batista

22.

Vsedel se je na gamsa in čakal, da se poleže besnenje neba. V debelih curkih je lila voda prek zavetja. Nekje spodaj so v nevidni sosesčini bučali hudourni slapovi in hrumeli v dolino.

Ko se je neurje malo uneslo, je od mraza drgetajoč po vsem telesu zapustil votlino in se z gamsom na hrbtu spopadel s strmino. Do kože premočen je kmalu pripelzal na opuščeno lovsko stezo, ki je vodila po vrhu Medvedjih peči. Tipaje se je s trudnim korakom počasi in previdno vračal skozi odurno sivino nazaj proti bajti.

23.

Tik nad osrednjim skalnim stebrom, pa mu je nenadoma zastala noga. Obstal je okamenel v tesnobi in presenečenju. Ob okleščenem viharnem drevesu je na robu prepada negibno ležalo dekle, kakor mrtvo. Videti je bilo, da je padla čez strmi skalni skok, porastel s spolzko travo.

Vrgel je gamsa na tla, se sklonil in jo obrnil. Zgrozil se je — Minka! Lovčeva hči! Mrtva, je pomislil. Sklonil se je k njej. Srce ji je še rahlo tolklilo, v obraz pa je bila smrtno bleda in oči je imela zaprte.

»Kaj naj storim z njo?« ga je zaskrbelo.

24.

Toda rešiti jo mora! Gamsa je skril v bližnjo smreko, se vrnil, in vzel dekle v naročje. Preden se je v mrakobno sivino zajedla noč, je ves zasopel in prepoten prinesel dekle iz najhujšega prepadnega sveta. Na opolzki stezi so mu klecale noge, roke so mu lomili krči, on pa je vztrajal in jo nosil naprej, včasih počival, in jo spet nosil, kakor zaklad. Neskončno srečnega se je počutil vedno, kadar je zrl v njen blede, lepi obraz. Zelel si je samo, da bi se odprle njene tople, žametne oči.

Radioamatarji iščejo

Ze ves mesec vsi radioamatarji sveta iščejo dva Francoza iz Maroka, ki sta pred štirimi meseci odplula iz Kasablanke proti Tahitiju na malem čolnu, ki sta ga sama izdelala.

Obadva, 40-letni Daniel Person in 31-letni Andre Chartier, sta se poslednjič javila iz Paname nekemu radioamaterju, ki je bil z njima v zvezi od prvega dne njunega potovanja. Od tedaj pa ni bilo nobenega glasu več. Njihovi starši so naprosili vse radioamaterje sveta, da bi navezali stike z radioamaterji na področju otoka Galapagos in na kak način našli sled za izgubljenca.

»Moj mož mi nič posebnega, toda ljubim ga, če me preseneči s kakšno malenkostjo...«

SVETLOBNI ZIDIVI NAMESTO ELEKTRIČNIH ŽARNIC

Po trditvah ameriških strokovnjakov v zgradbah prihodnosti ne bo več električnih žarnic. Namesto njih bodo zidovi sami predstavljali izvor svetlobe, ki bo zelo prijetno osvetljevala notranjost prostorov. Razen tega ne bo več obstajala nevarnost kratkega stika, pa tudi na električni energiji bodo mnogo prihranili.

Poskusi so pokazali, da dodatek svinca fosforju znatno pojača njegov svetlobni efekt. — Ameriški strokovnjaki so proizvedli posebne vrste tapet, prevlečenih s tankim slojem fosforja, mešanega s svincem. Če se v te tapete inducira električno strujo, dajo zelo prijetno svetlobo.

ŠAHOVSKA RAZSTAVA V LEIPZIGU

Ob priložnosti 14. šahovske olimpiade, 16. oktobra do 9. novembra letos, bo v Leipzigu pod naslovom »Šah skozi stoletja« zanimiva razstava šahovskega materiala zgodovinskega in umetniškega značaja. Razstava bo nudila pregled zgodovine šaha kot tudi razvoja in posebnosti same šahovske igre.

SOVJETSKI ORNITOPTER

Letala po vzgladu ptic, z gibljivimi krili, vabijo predzreže že stoletja. Sedaj se z njimi ukvarja sovjetski tehnik in poizkusni pilot Dimitrij V. Iljin. Pravi, da bo dal motor za tri tonske moči njegovemu letalu vzgon 21 m/kg in mu omogočil polete s hitrostjo 100 kilometrov na uro.

H-bomba je padla...

Leto dni je minilo, odkar se je končala vojna, katastrofalna vojna, ki je trajala samo en dan. V tem edinem dnevu vojne s hidrogenskiimi bombami so vrgli na teritorij Združenih držav Amerike 1500 megaton nuklearnega orožja. Bombardirali so 70 mest, seveda z vsemi glavnimi instalacijami in atomskimi centri. Računajo, da je v tem dnevu zaradi direktnega delovanja H-bomb preminulo okrog 23 milijonov prebivalcev: torej v enem samem dnevu vsak sedmi prebivalec! Po bombardiranju jih je za strašnimi posledicami radioaktivnosti, za lakoto, ranami in samoubojni umrlo še mnogo več. —

Koliko, nihče ne ve. Nuklearna vojna je bila strašnejša od najbolj pesimističnih predvidevanj. — V Saint-Louisu je 1959. leta živelo 900.000 prebivalcev. Po enem letu, ko sta dve H-bombi zrušili to lepo

mesto, jih je ostalo le še 17.000 — 833.000 jih je torej pomrlo. Ali bodo te ledine še kdaj zelene? — Nekli biolog trdi, da bodo šele čez nekaj stoletij. Kako bodo ti redki preživeli ljudje živeli naprej?

NOVO PRIZNANJE FILMU

»HIROŠIMA LJUBEZEN MOJA«
Po prejemu II. nagrade na festivalu v Canesu 1959. leta je francoski film »Hirošima ljubezen moja« v režiji Alinea Resnaica dobil v teh dneh novo veliko priznanje v Belgiji. Združenje filmskih kritikov v Bruslu je dodelilo filmu prvo nagrado kot najboljšemu filmu v letu 1959. letu. Za to nagrado je konkuriralo okrog 400 filmov z največjimi umetniškimi in etičnimi kvalitetai.

ODKRITJE DVEH NOVIH IZOTOPOV

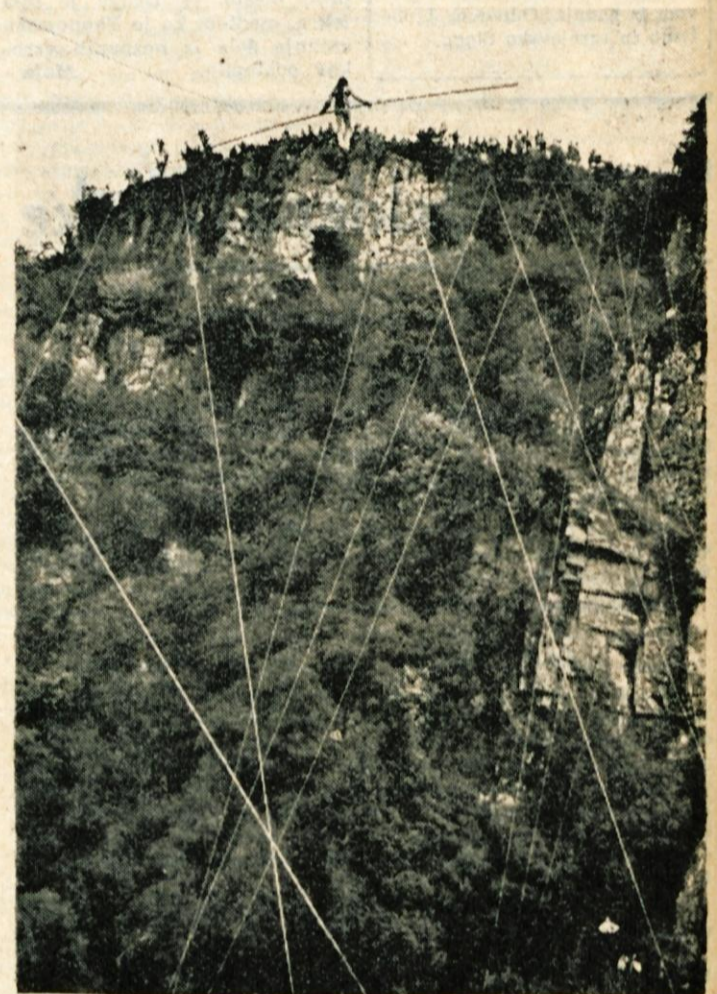
V moskovskem centru za nuklearna raziskavanja so odkrili dve novi vrsti antimonovih izotopov z atomsko težo 112 in 114. — Nova izotopa imata zelo kratko dobo trajanja.

KDAJ SO SE PRVIČ POJAVILI KAZALCI ZA MINUTE IN SEKUNDE?

Nekdaj so ljudje menili, da so minute tako neznatne, da sploh ni vredno, da se jih meri. Človek je živel mirno, lagodno in na njegovih urah, sončnih, vodnih in peščenih, ni bilo posebnih označb za minute. Šele v začetku 18. stoletja so se na številčnici ure pojavili kazalci za minute, v začetku 19. stoletja pa tudi za sekunde.

V VSAKI DRUŽINI PTICA PEVKA

V malem mestecu Makarskega Zagorja, v Bričevi, imajo prav gotovo v vsaki družini nekaj ptic pevk — liščkov, ki v tem mestu zamenjujejo golobe. Liščki svobodno letajo po mestu. — Vsak nosi svojo oznako tako, da lastniki vedo, komu pripadajo. Meščani imajo ptice v kletkah, ki so vedno odprte. V začetku imajo seveda zaprte in jih na poseben način prilagajajo novemu načinu življenja: da svobodno odidejo iz kletke in da se tudi vračajo vanje.

20.000 ljudi je pred nedavnim hitlo k znameniti Cheddarjevi globeli v Švici občudovat Rudija Omankowskyja, plesalca na žici. Preprečkati 123 metrov globok prepad z zavezanimi očmi je drzno brez primere, toda Omankowsky je izvršil to nalogo s presenetljivo gotovostjo. Za to 300 metrov dolgo »pot« je porabil natančno 21 minut

Mednarodna filatelistična razstava

V prvi polovici letošnjega septembra bo v Varšavi mednarodna filatelistična razstava kot osrednja prireditev v okviru proslav 100-letnice prve poljske poštne znamke.

Udeležbo je prijavilo doslej 34 dežel, organizatorji razstave pa so prejeli tudi 520 prijav posameznih zbiralcev.

Jugoslavija, Island, Gijana in Nigerija bodo razstavile znamke, ki jih imajo trenutno v prometu, Finska pa vse dodatne znamke in barvne posnetke lenskih in letoš-

njih izdaj. Bolgarija pripravlja vsepovojne serije znamk z motivi iz življenja dežele, Vietnam zbirko znamk, izdanih po revoluciji leta 1945, ZDA bodo pokazale najnovije pridobitve v poštini tehniki, zgodovino pisemskega nabiralnika, poštne kočije iz prejšnjega stoletja itd.

Indijsko filatelistično društvo bo to pot prvič sodelovalo na mednarodni razstavi, čeprav deluje že 67 let. Med drugim bo pokazalo tudi knjigo »Ročno tiskane znamke Indije«. Poljaki pripravljajo novo serijo poštne znamke, ki jih bodo izdali ob 100-letnici prve poljske poštne znamke.

ANEKDOTE

Ko je bil sloviti slikar Segantini še mlad, je moral delati kot pomočnik pri malo nadarjenem, a zelo domišljavem slikarju, z imenom Tettamanzi, ki ga je nekega dne vprašal: »Hm, to bi ti bilo všeč, če bi bil tak slikar kot jaz? Kaj bi počel v tem primeru?«

»Jaz?« je odgovoril Segantini, »jaz bi skočil skozi okno!«

Hajduki so junačili in junačili, da se Turki niso počutili niti podnevi varne, kaj šele ponoči. Pa je paša zategadelj zapovedal, da nihče ne sme zvečer brez svetilke na ulico. In je straža zastavila slokega moža: »Stoj! A, Hero, ti si! Kje imaš svetilko, a? Kaj ne veš za pašino odredbo?«

pomolil stražarjem pod nos. In se stražarji nemalo začudijo. »Pa, kje imaš svečo?« se je eden znašel iz zadrege. »E, bratje! Kdo je rekel le besedico o sveči, a?« se je postavil Hero.

»Sveča mora biti, da veš,« so ga poučili. »Če te dobimo še enkrat brez — veš, kaj te čaka...«
Drugi večer zaustavijo spet človeka v temi. »Spet Hero!... Zakaj ni maš svetilke?« ga nabrušijo. »Kdo pravi, da je nimam, a?« se postavi Hero po robu. »Tu je.«
»Pa sveča?«
»Lej ga, lej! Zakaj pa prižgane nimaš?« se čudijo stražarji še bolj.
»Ne zamerite... O prižgani sveči niti govora ni bilo,« jih je zavrnil Hero skromno.

Arhiv Maksima Gorkega

V zborniku »Dopisi inozemskih pisateljev Gorkemu«, ki ga je pripravila za izdajo Akademija znanosti v Sovjetski zvezi, je objavljeno več kot 400 pisem inozemskih pisateljev, namenjenih Maksimu Gorkemu. Večina pisem, datirana od 1900 do 1936. leta, bo prvič dostopna širokemu krogu bralcev. Tematika pisem piscev iz 23 držav sveta je nenavadno široka. To so pisma o družbeno-političnih in kulturnih dogodkih v svetu. Arhiv Maksima Gorkega ni samo zakladnica, ampak tudi znanstvenozariskovalna ustanova. V njem je več kot 2500 rokopisov Gorkega, skoro vsa njegova ustvarjalna dela, 9000 njegovih pisem in 40.000 pisem, ki so bila zanj odposlana.